

PRIDRUŽEVANJE PODJETIJ K ZADRUGAM

V začetku letošnjega leta so bila mlinska in druga podjetja pridružena kmetijskim zadrugam, o čemer smo že govorili v 9. številki (10. maja 1956) »Naše skupnosti.« Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o ustanovitvi in prenehanju podjetij in obratov — ki je bila objavljena po drugem plenumu Glavne zadrugne zveze FLRJ — je ustavila to akcijo. Uredba je odločila, da je pridruževanje podjetij k kmetijskim zadrugam možno samo na temelju posebnih predpisov. Takj predpisi pa še niso bili objavljeni.

Po objavi uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o kmetijskih zadrugah so bili pred organe delavskega upravljanja v podjetjih ponovno postavljene zahteve o pridružitvi k kmetijskim zadrugam ali poslovnim zvezam. Tokrat so predlagatelji določili podjetjem kratke roke za sprejem odločitev, pri čemer so upoštevali resen odpor, ki so ga v začetku leta pokazali ob podobnih predlogih organov samoupravljanja in kolektivov.

Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o kmetijskih zadrugah, ki govori o dejavnosti poslovnih zvez, določa predelavo ali dodelavo kmetijskih ali drugih pridelkov, ki jih pridelujejo ali odkupujejo kmetijske zadruge. To so razumeli kot pravico, da se vsa podjetja, ki uporabljajo kot surovino kmetijske pridelke, lahko pridružijo poslovnim zvezam.

Jasno je, da so se pri tem upoštevala sredstva, ki jih realizirajo taka podjetja, predvsem podjetja mlinske industrije. Ker se morajo skladu obratov kmetijskih zadrug, ki ostanejo zadruge, razdeliti tako, kakor je bilo določeno na občnem zboru kmetijske zadruge za poslovne zveze, se kaže težnja, da bi čim več mlinskih podjetij spremenili v obrate kmetijskih zadrug. Zeleli so doseči kanaliziranje sredstev, ki so bila realizirana v industrijskih podjetjih in spremenjena v obrate kmetijskih zadrug, v kmetijstvo ali nudenje pomoči napredku kmetijstva na račun industrijskih obratov.

Industrijska podjetja, ki uporabljajo kot surovino kmetijske pridelke, morajo biti pripravljena, da ob določenem času sprejmejo in predelajo kmetijske pridelke ob največjem možnem izkoriščanju njihovih koristenih sestavnih delov. To je najvažnejša naloga živilske industrije na liniji nudenja pomoči kmetijstvu. Ta podjetja se trudijo, da bi obdržala sedanje zmogljivosti, je nekatera med njimi pa so si zagotovila sredstva za modernizacijo tehnološkega procesa, kar je prvi pogoj za boljše izkoriščanje surovin. Sredstva potrebna za vzdrževanje in razširitev sedanjih zmogljivosti in modernizacijo tehnološkega procesa, ki jih daje skupnost, se bodo povečala v skladu z našimi ekonomskimi možnostmi. Značilnost teh sredstev bi ogrozilo prizadevanje, da se sedanje stanje obdrži in izboljša. Če vlogo kmetijskih za-

drug pri materialni pomoči napredku kmetijstva primerjamo s stanjem podjetij, ki bi jih bilo treba pridružiti k kmetijskim zadrugam ali poslovnim zvezam, vidimo, da bi tako pridruževanje škodljivo učinkovalo tako na zadruge kakor na pridružena podjetja.

Če gledamo na to zadevo s politične točke gledišča, je škodljivost take akcije še bolj izrazita. Praksa je pokazala, da se je v vseh kolektivih pojavil bolj ali manj resen odpor, ko je bilo postavljeno vprašanje pridružitve kmetijskim zadrugam. Dosežena pravica samoodločanja v osnovnih vprašanih dela, poslovanja in razdelitve dohodkov v okviru družbenih norm je postala pridobitev, ki se ji delovni kolektivi ne želijo odreči.

Dosedanja organizacija mlinskih podjetij je vsekakor eden izmed osnovnih vzrokov takega odnosa do teh podjetij. Mlini so doslej poslovali kot samostojna podjetja za promet in predelavo žna, kot uslužnostni mlini in kot obrati trgovskih podjetij za promet z žitom. S prenosom odkupa kmetijskih pridelkov in žita na zadruge se je postavilo vprašanje pridružitve starih trgovskih podjetij z žitom h kmetijskim zadrugam. Ko so bile te združitve že opravljene, se je pojavila težnja, da bi se tudi mlini, ki so poslovali kot obrati teh podjetij, pridružili h kmetijskim zadrugam, kar ni bilo težavno glede na to, da je osnovna dejavnost podjetij bila trgovina. Kasneje so to akcijo prenesli tudi na tiste mline, ki so registrirani kot industrijska podjetja.

Določitev industrijskega statusa mlinskih podjetij ali priložnostne pravice do nakupa in prodaje surovin in pridelkov mlinskemu podjetju je kakor kaže, za doseg pravih rešitev. S tem bi se izenačili pogoji poslovanja mlinskih podjetij s pogoji poslovanja drugih industrijskih podjetij, kar pomeni, da bi nakup in prodaja surovin v mlinski industriji bila del njenega poslovanja kot industrijske gospodarske organizacije.

Osnovni smisel podviga za reorganizacijo zadrugništva je ustvaritev socialist. gospodar. močnih čimteljev, ki so sposobni organizirati kmetijskega pridelovalca in mu nuditi organizacijsko in ekonomsko pomoč zaradi napredka kmetijstva ali povečanja donosov. To pomeni, da bi vsa sredstva, ki bi nastala s poševanjem zadruge, služila izključno za potrebe kmetijstva, kar je popolnoma razumljivo. Zamisel pridruževanja podjetij k zadrugam je nedvomno zasnovana na predpostavkah, da bi realizirana sredstva podjetij morali uporabiti kot dodatna sredstva kmetijstvu.

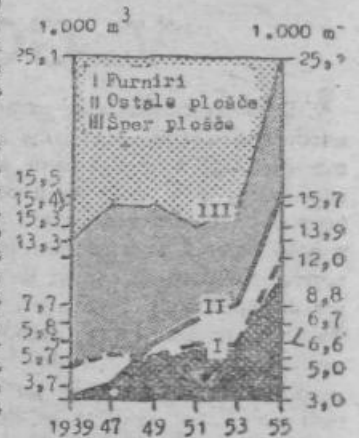
Pri tem se pozablja, da je zaradi napredka kmetijstva poudarjena tudi potreba po rekonstrukciji živilske industrije, da bi bila sposobna sprejeti in predelati kmetijske pridelke. To pomeni, da je treba hkrati z naporji za dvig kmetijstva rekonstruirati in modernizirati tudi živil. industrijo, ali da je treba hkrati zagotoviti sredstva tako za kmetijstvo kakor za živilsko industrijo. Na tej liniji so usrepi skupnosti, ki se je odrekla

PREDELAVA LESA

Dosedanji rezultati

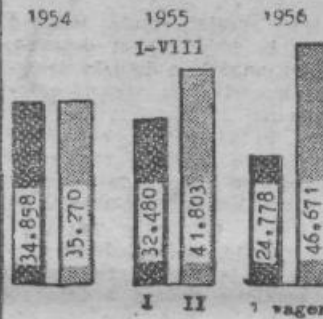
Pri nas smo po vojni dokaj močno sekali gozdove. Za leta 1948 je bila sečnja skoraj za polovico večja kakor pred vojno leta 1949 pa že za tri četrtine. Glavni vzrok so bile velike potrebe po lesu za gradnjo in izvoz.

Predelava lesa na žagah je rasla še hitreje kakor sečnja. Leta 1950 je bila skoraj dvakrat večja kakor v letu 1939. Sekali in predelovali smo mnogo več lesa, kol dopušča normalen prirast gozdov in je zato nastala nevarnost, da bi gozdovi začeli propadati. Zato se je odšel sečnja polagoma zmanjševala, s tem pa tudi predelava lesa. Lani in predlani je bilo posekano manj lesa kakor v letu 1939.

Višja stopnja predelave

IZVOZ PREDELANEGA IN NEPREDELANEGA LESA

I Predelan les (proizvodnja lesne industrije)
II Nepredelan les (proizvodnja eksploatacije gozdov)

Vse to zastavlja gospodarstvu naslednje vprašanje: po eni strani moramo štediti gozdove, po drugi strani pa je potrebno vedno več lesa za gradnje, rudarstvo, proizvodnjo pohištva in drugih izdelkov za široko potrošnjo, in zlasti za izvoz, v katerem ima les zelo pomembno vlogo.

Rešitev leži v višji stopnji izkoriščanja lesne surovine v »visoki« predelavi lesa, zlasti za izvoz. Ista količina obdelanega lesa daje pri izvozu mnogo večje vrednosti, kakor če bi jo izvažali v neobdelanem stanju. Moramo razen tega še omeniti, da je pri izvozu neobdelanega ali polobdelanega lesa konkurenca v zadnjem času čedalje močnejša, zaradi česar svetovni trg postavlja vedno bolj za-

dobičcu in dala druge olajšave mlinski in drugi živilski industriji.

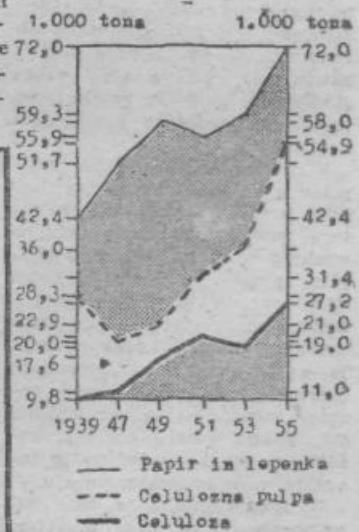
Postavlja se tedaj vprašanje, zakaj so bile dane živilski industriji olajšave, če bodo sodaj s pridružitvijo teh podjetij h kmetijskim zadrugam ta sredstva, ki so jim bila s temi olajšavami prepovedana, odhajala v kmetijstvo. Če naj ta sredstva — ustvarjena v živilski industriji ostanejo njej za uporabljanje, zakaj bi tedaj pridruževali ta podjetja h kmetijskim zadrugam in poslovnim zvezam.

htevne pogoje glede kakovosti in drugih prodajnih pogojev.

Ze več let si prizadevamo, da bi lesno industrijo usposobili za »visoko« obdelavo lesa. Zgradili smo vrsto novih kapacitet za izdelavo lesenih plošč, montažnih stavb, celuloze in papirja. Proizvodnja je dosegla prve pomembne rezultate. Tako so lani izdelali za 2 in pol krat več raznih lesnih plošč kakor pred vojno. V tej količini so tudi umetne plošče, ki jih pred vojno sploh niso izdelovali. Izdelano je bilo 5 krat več pohištva kakor v letu 1939. (Vendarle moramo opozoriti, da je pohištvo večinoma še vedno drago in nesodobno. Zato so ga na domačem trgu do predkratkim prodajali zato, ker pač ni bilo drugega, v tujini pa so ga le s težavo plasirali.)

Naposled se je močno povečala predelava lesa v drugih industrijskih panogah. Proizvodnja industrije papirja je na primer dvakrat večja od tiste v letu 1939. Tu je nov proizvod rotacijski papir, proizvodnja natron-vreči pa se je povečala za 7 krat.

Vse to vsekakor moramo imeti še vedno za začetne rezultate v prizadevanju, da bi se lesna industrija usposobila za čim popolnejšo predelavo in izkoriščanje naših gozdnih zakladov. Nadaljnji razvoj bo potekal v tej smeri.

M. Rakič